

Една планета – много предизвикателства

Автор(и): Нора Иванова, Редактор Растителна Защита /РЗ/

Дата: 03.05.2016 Брой: 5/2016

7-ми Форум за бъдещето на земеделието, Брюксел 2014: Трансатлантическо търговско и инвестиционно партньорство (ТПТИ). Европейецът е поставен в дилема дали новото споразумение ще успее да отговори на високите очаквания и дали ще запази в сегашния си вид създаденото вече законодателство. Заплахата от глобална икономика, тип китайската, която да диктува световните търговски правила, поставя Европа в позицията да се откаже от автономно взимане на решения.

Един от основните модули на форума за земеделие в Брюксел беше посветен на Трансатлантическо търговско и инвестиционно партньорство (ТПТИ), което е споразумение за свободна търговия между ЕС и САЩ. Преговорите започнаха в средата на 2013, преминаха през няколко кръга, а финализирането им се очаква в края на 2014. След това 28 правителства ще трябва да одобрят споразумението за договаряне в рамките на Съвета на министрите на ЕС.

Проектът предвижда разрастване на световните икономики, като това число се равнява на 120 млрд. евро за ЕС, 90 билиона евро за САЩ и приблизително около 100 билиона евро за останалите световни икономики, либеризация на една трета от световната търговия и генериране на милиони нови работни места. Комисарят Карел де Гухт обещава, че споразумението ще донесе на всяко семейство в ЕС 545 евро годишно. В САЩ се очаква популателната способност на типичното американско семейство да се увеличи с 900 долара.

Сформирани са 15 работни групи, всяка от която ще обхваща различна област.

Целите на споразумението се концентрират върху няколко аспекта:

-премахване на търговските мита, които на практика през последните години почти са отпаднали, с изключение на земеделските;

-либерализиране на конституционните и правните норми, правила и разпоредби, които ограничават обхвата на икономическата конкуренция, дефинирана като върховна, основна и неотменима свобода.

-процедурата по уреждането на споровете между инвеститорите и държавите. Тази определено спорна точка ще отвори вратите на големите корпоративни фирми да наложат своето право на национално ниво. Така съдебните спорове вече няма да бъдат приети чрез националните юрисдикции, а през частни структури, наречени „арбитражни механизми за разрешаване на спорове“. Ако някой от инвеститорите сметне, че е дискриминиран от страна на правителството, той може да се обърне към частен търговски трибунал, който се състои от трима съдии. Първият е назначен от самата държава, вторият – от компанията инвеститор, а третият е посочен съвместно от страните или пък е избран от списъка на допустимите кандидати. Този трибунал ще трябва да взема по-специално решения за огромни обезщетения, които инвеститорият може да поиска, ако сметне, че някакъв нов закон ще повлияе зле на печалбите му. Решенията на трибунала няма да могат да се обжалват. Това означава, че от една страна националните съдебни системи ще се окажат безсилни, а от друга, страхът от големите обезщетения ще ограничи значително законотворческата свобода на правителствата.

Критика

Липсата на прозрачност в дискуссионните модули между Вашингтон и Брюксел е на лице, като се има в предвид, че и мандатът за преговори също не е публичен. САЩ е забранил на ЕС да показва документите за американската позиция, дори и на членовете на Европейския съвет и Европейския парламент – въпреки че същите тези документи са били споделени с 600 индустриални лобисти в САЩ, твърдят опонентите. Европейската комисия се опитва да отхвърли критиките като провежда много брифинги и дискусии с НПО.

В последната сесия на Форума за бъдещето на земеделието се акцентира преди всичко върху хармонизирането на стандартите в европейското и американско селско стопанство. Джон Аткинс, изпълнителен директор на Синджента, посочи като главна пречка за светованата търговия големите

различия в стандартите за храните и здравеопазването. *„Намаляването на сложността на процедурата по хармонизиране ще облагодетелства не само търговията, но и потребителите”*.

Именно в това се състои предизвикателството на даденото споразумение – да се хармонизират стандарти в спорни области като земеделието, фармацевцията и финансовите услуги. Европейското право гарантира сравнително по – свободно регулиране на финансовия сектор за разлика от строгите закони, действащи в американските банки. В същото време Европа провежда политика за ограничаване на ГМО и на внос на месо, хранено с хормона на растежа. Европейската комисия убеждава, че няма да потопи съществуващите европейски закони и ще бъде строга, но справедлива. Официалната позиция е, че ГМО не е обект на преговорите със САЩ, но може да има регулаторно сътрудничество. Европейското право вече позволява някои ГМО да бъдат продавани в ЕС, ако са одобрени от Европейската агенция за безопасност на храните. Досега са разрешени 52 ГМО. Това бяха и ключовите пунктовете, върху които акцентира в дискусиата Паола Тестори Гогги, генерален директор по здравеопазването и защита на потребителите в ЕК.

Споразумението, което все още не е влязло в сила е вече обект на сериозни критики, нарастващо напрежение и спекулации. На практика повечето търговски мита са вече отпаднали и това е следствия на различни предишни търговски договори. Това отваря широко вратите за фокусиране върху неконвенционални бариери, като например освобождаването до разпоредби относно фрайтинг , ГМО и финансовите ресурси и затягането на мерките при законите за авторското право.

Разбира се немските химически и фармацевтични предприятия разчитат, че споразумението ще опрости процедурите за налагането на продукцията им на американския пазар. Селското стопанство, субсидирано от държавата, ще може да пласира отвъд океана излишъците от млечна продукция и свинско месо. Затова доскоро германското правителство бе смятано за движещата сила на подготовката за ТПТИ. Както показва съдбата на други търговски споразумения, те наистина помагат за растеж на икономиките, които за съжаление не засяга всички играчи. Например последиците за гражданите от Северноамериканското споразумение за свободна търговия между САЩ, Канада и Мексико(НАФТА), което беше подписано преди 20 години, се оказаха доста неблагоприятни . В САЩ бяха съкратени милиони работни места в промишлеността, а хиляди мексикански производители на царевица останаха без средства, тъй като тяхната продукция не успя да се конкурира с експорта от САЩ, където държавата провежда политика на щедро субсидиране на аграрния сектор. Стокообменът се увеличи в пъти, но от това спечелиха единствено големите концерни.

Един от най-важните аспекти за контролиране на предизвикателствата, които формират съвременното земеделие, е продължаването по пътя за постигане на многостранно търговско споразумение, което е „най-ефективния и най-справедливият” и „ще спомогне за справяне с продоволствената сигурност“, според Паскал Лами, бивш директор на Световната търговска организация и почетен председател на северно-европейския институт Жак Делор.

В Европа, в момента се оценяват високо проблемите свързани с нарастващите климатични промени, както и въвеждането и спазването на строгите регламентирани екологични мерки, гарантиращи

устойчивост на земеделието и околната среда. В този смисъл европейецът е поставен в дилема дали новото споразумение ще успее да отговори на високите очаквания и дали ще запази в сегашния си вид създаденото вече законодателство. Заплахата от глобална икономика, тип китайската, която да диктува световните търговски правила, поставя Европа в позицията да се откаже от автономно взимане на решения.